

ĆWICZENIA NR 4 Z PMP

opracowanie: mgr Zuzanna Witek

Źródła prawa dyplomatycznego:

- Podstawowym aktem prawa dyplomatycznego jest Konwencja wiedeńska o stosunkach dyplomatycznych z 18 kwietnia 1961 roku.
- Obejmuje ona następujące kwestie:
 - ustanowienie stosunków dyplomatycznych,
 - funkcje dyplomatyczne,
 - rangi szefów misji dyplomatycznych,
 - przywileje i immunitety dyplomatyczne.
- Poza Konwencją wiedeńską, która jest wielostronną umową międzynarodową, państwa niekiedy zawierają **dwustronne konwencje dyplomatyczne**, które rozwijają, uzupełniają lub modyfikują normy prawne zawarte w Konwencji wiedeńskiej z 1961 r.
- Mimo skodyfikowania prawa dyplomatycznego, wciąż spore znaczenie w tej dziedzinie ma **zwyczaj międzynarodowy**. Wiąże on państwa niebędące stronami Konwencji, jak też wszystkie państwa w sprawach nieustalonych jej przepisami.
- Charakteru norm prawnie wiążących nie posiadają natomiast **normy kurtuazji międzynarodowej**, zwane też grzecznością międzynarodową lub obyczajem międzynarodowym, mimo że mają istotne znaczenie w dziedzinie stosunków dyplomatycznych.

Nawiązanie stosunków dyplomatycznych

- Każde PAŃSTWO suwerenne będąc podmiotem prawa międzynarodowego posiada **prawo legacji** (*ius legationis*), czyli możliwość uczestniczenia w stosunkach międzynarodowych, za obopólną zgodą państw, poprzez:
 - wysyłanie własnych przedstawicieli dyplomatycznych do innych państw = **prawo legacji czynnej**,
 - Przyjmowanie obcych dyplomatów na własnym terytorium = **prawo legacji biernej**.
- Dodatkowo, prawo legacji (co do zasady!) posiadają również konfederacje, federacje, rządy emigracyjne, organizacje o charakterze wyzwoleniczym.
- Gdy państwa nawiążą stosunki dyplomatyczne, kolejnym etapem jest mianowanie szefa misji dyplomatycznej. Prawo dyplomatyczne wymaga uzyskania uprzedniej zgody - **agrément**, na mianowanie określonej osoby szefem misji. Prośbę o udzielenie agrément kieruje się w drodze dyplomatycznej. Państwo zapytane może odmówić udzielenia zgody i nie ma obowiązku uzasadniania swej decyzji. Zaakceptowany kandydat, po mianowaniu na szefa misji zgodnie z procedurą własnego kraju, przybywa do kraju przyjmującego wyposażony w **listy uwierzytelniające** (w przypadku *chargé d'affaires* będą to listy wprowadzające).
- Oficjalnym początkiem pełnienia jego funkcji jako szefa misji jest moment **akredytacji**, czyli złożenia swoich listów uwierzytelniających (wprowadzających) głowie państwa lub ministrowi spraw zagranicznych w specjalnie uroczystej oprawie protokolarnej.
- Możliwość akredytacji w kilku krajach.
- *Persona non grata* / art. 9 Konwencji/
- Zadania misji dyplomatycznej / art. 3 Konwencji/

1. Listy uwierzytelniające ambasadora RP

 ALEKSANDER KWAŚNIEWSKI
 PREZYDENT
 RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
 do
 JEGO EKSCLENCJI
 PANA ENRIQUE BOLANOS GEYER
 PREZYDENTA REPUBLIKI NIKARAGUI

Panie Prezydencie,

Pragnąc utrzymać i stale rozwijać stosunki przyjaźni, szczęśliwie istniejące między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Nikaragui, postanowiłem akredytować Pana Andrzeja BRAITERA w charakterze Ambasadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnego przy Waszej Ekscelencji.

Zalety osobiste i zasługi Pana Andrzeja Braitera są dla mnie rękojmią, że pełniąc swą wysoką misję, nie zaniedba on niczego, by przyczynić się do umocnienia więzów przyjaźni między naszymi krajami.

W tym przeświadczeniu proszę Waszą Ekscelencję, aby zechciał przyjąć go zyczliwie i okazać całkowitą wiarę i ufność wszelkim oświadczeniom, jakie będzie miał zaszczyt złożyć Mu w imieniu Prezydenta i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej, a szczególnie gdy zapewni Go o moim wysokim poważaniu oraz o życzeniach szczęścia osobistego dla Waszej Ekscelencji i pomyślności dla narodu Republiki Nikaragui.

W Warszawie, dnia lutego 2005 roku

(-) Aleksander KWAŚNIEWSKI

Adam Daniel ROTFELD
 MINISTER SPRAW ZAGRANICZNYCH

005/1713

PREZYDENT
 RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

AKT

mianowania Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej

Pan Andrzej TOWPK

Na podstawie art. 82 ust. 2 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym mianuję Pana Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnym Szefem Misji Rzeczypospolitej Polskiej przy Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego i Sekretariacie Unii Zachodnioeuropejskiej w Brukseli.

Aleksander Kwaśniewski

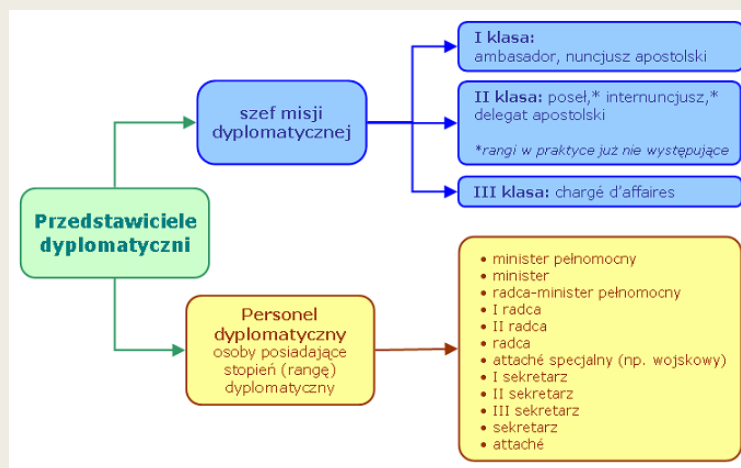
Aleksander Kwaśniewski

Warszawa, dnia 15 października 1997 r.

Za zgodność z oryginałem
 Ewa Piętaszkin
 sekretarz

2005/1713

Klasy szefów misji (z 1815r.)

+ **Personel administracyjny i techniczny** (np. kierownik i pracownicy, szyfranci) oraz **szufla misji** (kierowcy, osoby sprzątające)

- *Dyplomata to człowiek, który dwukrotnie się zastanowi, zanim nic nie powie (...)*

- Winston Churchill

Na podstawie art 8. ust 1. Ustawy o służbie zagranicznej z 2001r. Zostały ustanowione następujące stopnie dyplomatyczne w służbie zagranicznej:

- ambasador tytularny,
- radca-minister,
- I radca,
- radca,
- I sekretarz,
- II sekretarz,
- III sekretarz,
- attaché.

W Polsce stopień dyplomatyczny można nadać osobie, której:

- posiada obywatelstwo polskie,
- odbyła aplikację dyplomatyczno – konsularną lub jest urzędnikiem służby cywilnej lub ukończyła Krajową Szkołę Administracji Publicznej,
- złożyła egzamin dyplomatyczno – konsularny,
- zna co najmniej dwa języki obce na poziomie C1,
- posiada tytuł magistra lub równoznaczny,
- wykazuje się dobrym stanem zdrowia psychicznego i fizycznego.

Przywileje i immunitety dyplomatyczne

- Przywileje i immunitety dyplomatyczne – zespół udogodnień i wyłączeń przysługujących członkom misji dyplomatycznej, a zwłaszcza przedstawicielom dyplomatycznym i członkom ich rodzin, pozostającym z nimi we wspólnocie domowej.
- Z reguły mówi się łącznie o „przywilejach i immunitetach”, nie rozdzielając tych pojęć, choć niektórzy są zdania, że przywileje to pewne uprawnienia nieprzysługujące samym obywatelom państwa, w którym akredytowany jest dyplomata (np. prawo do flagi), zaś immunitety to wyłączenia od obowiązujących w danym kraju norm prawnych (np. immunitet jurysdykcyjny).
- Przywileje i immunitety dzieli się na: rzeczowe – przysługujące misji dyplomatycznej i osobowe – przysługujące członkom personelu misji.
 - **Do przywilejów i immunitetów rzeczowych** zalicza się:
 1. prawo używania flagi i godła na pomieszczeniach misji dyplomatycznej;
 2. nietykalność pomieszczeń misji, jej archiwów, dokumentacji i korespondencji urzędowej;
 3. zwolnienie od podatków i opłat (z wyjątkiem należnych za świadczenie konkretnych usług);
 4. swobodę porozumiewania się.

- **Przywileje i immunitety osobowe** to:
 1. prawo używania flagi i godła (tylko w przypadku szefa misji dyplomatycznej na terenie jego rezydencji prywatnej i w środkach transportu);
 2. nietykalność osobistą, rozciągającą się także na prywatną rezydencję, środki transportu, mienie, dokumenty i korespondencję (porwanie dyplomaty = zbrodnia prawa narodów)
 3. immunitet jurysdykcyjny, czyli – co do zasady – niepodleganie prawu kraju, w którym jest się akredytowanym (Nie jest to immunitet pełny! Nie dotyczy powództw z zakresu prawa rzeczowego, spadkobrania, powództw dot. Zawodowej lub handlowej działalności).
 4. zwolnienie od opłat, podatków i ubezpieczeń społecznych (z wyjątkami określonymi przez umowy międzynarodowe);
 5. zwolnienie od rewizji osobistej i rewizji bagażu.

Jednak : obowiązek przestrzegania prawa państwa przyjmującego i niemieszania się do jego spraw wewnętrznych (art. 41). W 1971 Wielka Brytania wydalila 105 dyplomatów sowieckich za szpiegostwo /KGB/.

Zrzeczenie się immunitetu

- Immunitety przedstawiciela dyplomatycznego są związane z osobą, lecz z państwem. Oznacza to, że immunitet może być uchylony tylko przez państwo wysyłające i to w sposób wyraźny.
- Kазus: sprawa Beckerta w Chile, rząd Niemiecki uchyla immunitet i „zezwala” na karę śmierci
- Kазus: w 1993r. Na lotnisku w Warszawie ambasador Kostaryki zostaje przyłapany na przewożeniu 12,5kg heroiny.

Zasada procedencji i rang

- Wywodzi się z 1815r. /Kongres Wiedeński/ i została skodyfikowana w Protokole akwizgrańskim z 1818r., Konwencja z 1961r. = współczesna wersja tej regulacji
- **Precedencja** – protokolarny porządek pierwszeństwa. Słowo wywodzi się z języka łacińskiego: *praecedentia* – co dosłownie znaczy: *to, co poprzedza*. Oznacza „*pierwsze miejsce, pierwszeństwo, prym*”.
- Dwie zasady:
 - **zasada pierwszeństwa** - pierwszeństwo posiada zawsze szef misji dyplomatycznej wyższej rangi (klasy) dyplomatycznej
 - **zasada starszeństwa** - w obrębie tej samej rangi o pierwszeństwie decyduje data i godzina złożenia listów uwierzytelniających w państwie przyjmującym.
- Najwyższy w precedencji szef misji nosi tytuł **dziekana korpusu dyplomatycznego**.
- Wyjątek: Państwa przyjmujące mogą zastrzec, że pierwszeństwo ponad wszystkimi szefami misji dyplomatycznych ma przedstawiciel Stolicy Apostolskiej, czyli nuncjusz, który pełni tym samym funkcję dziekana. Wyjątek ten występuje również w przypadku korpusu dyplomatycznego w Polsce.

Nietykalność misji dyplomatycznych

Współcześnie przywilej nietykalności przysługuje:

a) pomieszczeniom misji

Art. 1(i) Konwencji wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych

„Wyrażenie ‘pomieszczenia misji’ oznacza budynki lub części budynków i tereny przyległe do nich, niezależnie od tego, kto jest ich właścicielem, użytkowane dla celów misji, łącznie z rezydencją szefa misji.”

W przypadkach „granicznych” (np. instytuty kulturalne, ogólnie dostępne czytelnie, czy biura informacyjne) państwa przyjmujące i wysyłające powinny się porozumieć co do tego, czy w danym przypadku chodzi o objęte szczególną ochroną „pomieszczenie misji”.

b) prywatnym rezydencjom przedstawicieli dyplomatycznych.

Obecnie przyjmuje się, że państwo przyjmujące zobowiązane jest do:

- a) powstrzymania się od dokonywania władczych ingerencji w pomieszczeniach misji (obowiązek negatywny).
- b) zapewnienia pomieszczeniom misji odpowiedniej ochrony (obowiązek pozytywny).

Kazus : Amerykański personel dyplomatyczny i konsularny w Teheranie 1979/1980

+ kazus Chin 1927r. (wyniki przeszukania „usprawiedliwiają naruszenie nietykalności”)

Azyl dyplomatyczny

- Istotą azylu dyplomatycznego jest uniemożliwienie władzom państwa przyjmującego przymusowego wykonywania władztwa jurysdykcyjnego wobec osób, którym obcy przedstawiciel dyplomatyczny udzielił schronienia w pomieszczeniach misji.
- Pomieszczenia nie mogą jednak być wykorzystywane w sposób niezgodny z ich funkcjami, tak jak zostały one określone w w Konwencji lb w regułach powszechnego prawa międzynarodowego lub w zawiązanym porozumieniu
- Konwencja o azylu politycznym z 1933r.
- Generalnie prawo udzielenia azylu nie zostało powszechnie zaakceptowane w płaszczyźnie powszechnego prawa międzynarodowego.

Prawo porozumiewania

- Misja ma prawo porozumiewania się z państwem wysyłającym i innymi placówkami dyplomatycznymi i konsulatami państwa wysyłającego w innych państwach (art. 27)
- Państwo przyjmujące jest zobowiązane zezwolić i chronić tego typ porozumienie.
- Poczta kapitańska, kurierzy dyplomatyczni *ad hoc*, ochrona poczty prywatnej,
- Bagaż dyplomatyczny (art. 27 ust. 3) – nie kwestionuje się jednak kontroli lotniskowej
- Kazus: sprawa U. Dikko (Nigeria – Wielka Brytania)

